

подовження життєвого циклу позицій експортного асортименту; організації сервісного передпродажного та після продажного обслуговування за кордоном.

Необхідно робити акцент на елементи управління, які в реальних умовах зовнішньоекономічної діяльності дають відчутний результат підвищення ефективності реалізації їх експортного потенціалу. Для нарощування експортного потенціалу господарюючих суб'єктів може бути доцільним вдосконалення інституційної бази у сфері стандартизації, оцінки відповідності та нагляду за ринком шляхом інтегрування українських інституцій у міжнародні структури.

Література:

1. Інфографіка (експорт). Міністерство економіки України. 2020. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e3c3c882-4b68-4f23-8e25-388526eb71c3&tag=TendentsiiEksportuInfografika-eksport->
2. Мінекономіки: Експорт українських товарів за 2021 рік сягнув рекордних 68,24 млрд доларів. Урядовий портал. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiki-eksport-ukrayinskih-tovariv-za-2021-rik-syagnuv-rekordnih-6824-mlrd-dolariv>
3. Нікітіна А. В., Юдіна І. В. Удосконалення теоретико-методичних основ експортного потенціалу підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 34. С. 24–27. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/7.pdf (дата звернення: 03.12.2019).
4. Севрук І. М., Тропиніна А. С. Конкуренентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації. Бізнес Інформ. 2019. №5. С. 20–28.
5. Hessels J., Van Stel A. Entrepreneurship, Export Orientation and Economic Growth. Small Business Economics. 2019. No. 37 (2). P. 255–268.

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

О. В. ОВСІЄНКО, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економічної теорії

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків,
Україна*

Мале підприємництво – ризикова форма ведення бізнесу. Постійне суміщення функцій власника та менеджера, дефіцит фінансових ресурсів, неможливість залучити кваліфіковані трудові, у тому числі управлінські, кадри через брак кар'єрних можливостей – усе це посилює фінансову нестійкість малого бізнесу, його вразливість до численних економічних загроз, як у мікро-, так і у макросередовищі. Саме тому національні уряди в усьому світі намагаються полегшити розвиток малого бізнесу різними способами. Не залишаються осторонь цього процесу і міжнародні інститути, що розглядають допомогу малому бізнесу як складову підтримки загальних економічних реформ.

В Україні існує чимала кількість програм міжнародної підтримки вітчизняних суб'єктів малого підприємництва. Серед них:

– програми Європейського Союзу. Найбільш відомою є EU4Business, яка запроваджена ЄС для підтримки малого бізнесу в країнах Східного

партнерства, у тому числі в Україні [1]. Складовими EU4Business є: 1) консалтинг розвитку малого бізнесу (консалтинг бізнес-процесів, міжнародної торгівлі, навчальний консалтинг – освітні програми, тренінги, поїздки з участю у заходах «business to business»); 2) створення інфраструктури ділового співробітництва (проект EU4Business «Connecting Companies» [2] – EU4BCC, спрямований на організацію співробітництва українських та європейських суб'єктів малого бізнесу та бізнес-асоціацій – розширення контактів, робота над спільними продуктами, субпідряд); 3) доступ до фінансування (позики через національні банки та гранти);

– програми, які фінансуються національними урядами зарубіжних країн. Так, Федеративна Республіка Німеччина фінансує програму «Fit for Partnership with Germany» [3]. Програма передбачає економічну співпрацю німецьких підприємців та підприємців з країн-партнерок, які зацікавлені в розвитку двосторонніх торгівельних відносин. Головним призначенням програми можна вважати підготовку управлінців до співробітництва з німецькими компаніями, встановлення ділових контактів. Участь у «Fit for Partnership with Germany» здійснюється поетапно. На першому етапі, що триває орієнтовно півтора місяці, проводяться групові онлайн-заняття (2-3 рази на тиждень по 1,5-3 години) у форматі консультацій, тренінгів, взаємного коучінгу, менторінгу, онлайн-відвідування підприємств, обміну досвідом. Групи до 20 осіб формуються за галузевою спрямованістю: сільське господарство, готельний бізнес, текстильна промисловість, охорона здоров'я тощо. На другому етапі (триває півмісяця офлайн) учасники відвідують ФРН – німецькі підприємства, спеціалізовані виставки, ярмарки, семінари, хаби, ведуть переговори з німецькими партнерами у форматі «B2B». Витрати українських учасників на житло, харчування, страхування, поїздки по території ФРН (останнє – частково) компенсуються за рахунок німецької сторони;

– спільні проекти зарубіжних країн та українського уряду. Прикладом є Німецько-Український фонд (НУФ), створений заради підтримки реформ в Україні [4]. Фонд фінансується з трьох джерел: Німецький державний банк розвитку (KfW) – внесок 6,1 млн євро, НБУ – 5,1 млн євро, Уряд України – 5,1 млн євро. Також фонд використовує увесь власний прибуток, оскільки є неприбутковою організацією, та кредитні кошти, отримані від уряду ФРН. Головна мета – надати кредитну підтримку малому та середньому бізнесу в Україні через вітчизняні банки-партнери. Фонд працює за принципом «другого рівня»: гроші надходять не до бізнесу безпосередньо, а до комерційних банків, які самостійно приймають рішення про кредитування. Це зменшує транзакційні витрати фонду, його кредитні ризики, вірогідність корупційних рішень. Якщо бізнес зосереджений у стратегічно важливих та пріоритетних галузях (сільське господарство, зелений туризм, переробна промисловість, малий бізнес у сфері гостинності, енергоефективності), встановлюється максимальна межа кредитної ставки: UIRD*1,1 – для інвестиційних проєктів; облікова ставка НБУ+5% – для інвестиційних кредитів; облікова ставка НБУ+6% – для кредитів на оборотні кошти. Максимальний термін кредитування складає від 2 до 6 років, а сума кредиту – від 100000 до 250000 євро);

– спільні проєкти зарубіжних країн. Так, Данія, Швейцарія та Велика Британія спільно фінансують донорську програму допомоги мікробізнесу та самозайнятим особам з Донецької та Луганської областей, спрямовану на адаптацію до наслідків пандемії COVID-19 [5]. Фінансовий грант (до 1000 дол. США) надається тим мікропідприємцям, чий бізнес постраждав від пандемії. Умовами отримання гранту є продовження бізнесу, його адаптація або перепрофілювання відповідно до карантинних обмежень, домінування доходів від бізнес-діяльності у структурі доходів підприємця та його родини, фінансова та соціальна вразливість підприємців.

Таким чином український малий бізнес отримує вагому підтримку з боку міжнародної спільноти. Проте через брак інформації, нестачу ділових та комунікативних навичок не всі суб'єкти малого бізнесу можуть цим скористатися.

Література:

1. EU4Business: The European Union's Initiative. URL: <https://eu4business.eu/> (дата звернення: 26.01.2022).
2. EU4Business: Connecting Companies (EU4BCC). URL: <https://connectingcompanies.eu/index.php/about-eu4bcc/> (дата звернення: 26.01.2022).
3. Fit for Partnership with Germany – 2022. URL: https://ukraine.managerprogramm.de/?page_id=9 (дата звернення: 25.01.2022).
4. Підтримка фінансування малих та середніх підприємств України в рамках програми Німецько-Українського фонду: НУФ. URL: https://ukraine.managerprogramm.de/wp-content/uploads/2018/09/Brochure_GUF2.pdf (дата звернення: 26.01.2022).
5. Програма надання фінансової допомоги для підтримки функціонування мікробізнесу та самозайнятості в умовах епідеміологічної ситуації, пов'язаної з розповсюдженням коронавірусу covid-19 та введенням карантинних заходів: Данська Рада у справах біженців. URL: https://sme.gov.ua/support_programs/finansova-dopomoga-dlya-mikrobiznesu-ta-samozajnyatyh-osib/ (дата звернення: 25.01.2022).

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ «МІСТО-БЛИЗНЮКІВ»

Л. О. РАДІОНОВА, канд. філос. наук, доц.,
доц. кафедри філософії і політології

В. О. СЕМКІВ, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна*

Актуальність дослідження проблем транскордонного співробітництва спричинена як поглибленням процесу регіоналізації України, прагненням регіонів до розвитку міжрегіональних зв'язків, так і інтеграційними стремліннями України, кінцевою метою яких є її вступ до ЄС. Це зумовлює необхідність дослідження нових форм, механізмів та інструментів впливу і стимулювання транскордонного співробітництва в сучасних умовах євроінтеграції [1, с. 103-105].